Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 6. oktobra 2021 *

„Predhodno odločanje – Avtorska pravica in sorodne pravice – Pravno varstvo računalniških programov – Direktiva 91/250/EGS – Člen 5 – Izjeme od dejanj, za katera je potrebno dovoljenje – Dejanja, ki so za zakonitega pridobitelja potrebna za odpravo napak – Pojem – Člen 6 – Dekompiliranje – Pogoji“

V zadevi C-13/20,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo cour d’appel de Bruxelles (višje sodišče v Bruslju, Belgija) z odločbo z dne 20. decembra 2019, ki je na Sodišče prispela 14. januarja 2020, v postopku

Top System SA

proti

État belge,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi E. Regan, predsednica senata, M. Ilešič (poročevalec), E. Juhász, C. Lycourgos in I. Jarukaitis, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Top System SA É. Wery in M. Cock, avocats,

– za État belge M. Le Borne, avocat,

– za Evropsko komisijo É. Gippini Fournier in J. Samnadda, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 10. marca 2021

* Jezik postopka: francoščina.

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 5(1) Direktive Sveta z dne 14. maja 1991 o pravnem varstvu računalniških programov (91/250/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 114).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Top System SA in État belge (Belgijska država), ker je Selor, služba za izbor osebja v zvezni javni upravi (Belgija), dekompilirala računalniški program, ki ga je razvila družba Top System in je bil del programske opreme, za katero ima ta služba za izbor licenco za uporabo.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V uvodnih izjavah od sedemnajste do triindvajsete Direktive 91/250 je navedeno:

„ker je pri izključni pravici avtorja, da prepreči nedovoljeno reproduciranje svojega dela, v primeru računalniškega programa treba predvideti omejeno izjemo ter dovoliti reproduciranje, ki je tehnično potrebno za uporabo tega programa s strani zakonitega pridobitelja; ker to pomeni, da s pogodbo ni mogoče prepovedati dejanj nalaganja in izvajanja, ki so potrebna za uporabo zakonito pridobljene kopije programa, kakor tudi ne dejanja odprave njegovih napak; ker lahko zakoniti pridobitelj kopije programa, tudi kadar je ta bila prodana, izvrši vsako drugo dejanje, ki je potrebno za uporabo te kopije v skladu z njenim namenom, če ni bilo posebnih pogodbenih določb;

ker osebi, ki ima pravico uporabljati računalniški program, ne bi smeli preprečiti dejanj, ki so potrebna za to, da opazuje, proučuje ali testira delovanje programa, pod pogojem, da ta dejanja ne kršijo avtorske pravice na programu;

ker nedovoljeno reproduciranje, prevod, priredba ali sprememba kodne oblike, v kateri je bila kopija računalniškega programa dana na razpolago, predstavlja kršitev izključnih pravic avtorja;

ker pa so, ne glede na navedeno, možne okoliščine, v katerih je tako reproduciranje kode ali prevod kodne oblike v pomenu člena 4(a) in (b) nujno potrebno za pridobitev informacij, potrebnih za doseganje interoperabilnosti neodvisno ustvarjenega programa z drugimi programi;

ker je zato treba šteti, da je samo v teh omejenih okoliščinah izvrševanje dejanj reproduciranja in prevoda s strani ali v imenu osebe, ki ima pravico uporabljati kopijo programa, zakonito in združljivo z dobrimi običaji ter je zato treba šteti, da ni potrebno dovoljenje imetnika pravice;

ker je namen te izjeme omogočiti povezavo vseh komponent računalniškega sistema, vključno tistih od različnih proizvajalcev, tako da lahko skupaj delujejo;

ker se taka izjema od avtorjevih izključnih pravic ne sme uporabiti na način, ki bi prizadel zakonite interese imetnika pravic ali ki bi bil v nasprotju z normalno uporabo programa“.

4 V členu 1 te direktive je določeno:

„1. V skladu z določbami te direktive varujejo države članice računalniške programe z avtorsko pravico kot književna dela v smislu […] [K]onvencije za varstvo književnih in umetniških del[, podpisane v Bernu 9. septembra 1886 (Pariški akt z dne 24. julija 1971), v različici, ki izhaja iz spremembe z dne 28. septembra 1979]. Za namene te direktive obsega pojem ‚računalniški programi' tudi pripravljalno gradivo za njihovo izdelavo.

2. Varstvo po tej direktivi se uporablja za vse oblike izraza računalniškega programa. Ideje in načela, ki so osnova kateremukoli elementu računalniškega programa, vključno s tistimi, ki so osnova njegovim vmesnikom, niso varovani z avtorsko pravico po tej direktivi.

3. Računalniški program uživa varstvo, če je izvirno delo v smislu, da je avtorjeva lastna intelektualna stvaritev. Pri odločanju o njegovi primernosti za varstvo se ne uporabijo nobeni drugi kriteriji."

5 Člen 4 navedene direktive, naslovljen „Dejanja, za katera je potrebno dovoljenje", določa:

„Če ni v členu 5 in 6 drugače določeno, ima imetnik pravice v smislu člena 2 izključno pravico, da stori ali dovoli storiti:

(a) trajno ali začasno reproduciranje delov ali celotnega računalniškega programa, s katerimkoli sredstvom in v katerikoli obliki. Kolikor nalaganje, prikazovanje, izvajanje, prenašanje ali shranjevanje računalniškega programa zahteva takšno reproduciranje, je za ta dejanja potrebno dovoljenje imetnika pravice;

(b) prevod, priredbo, aranžiranje ali vsako drugo predelavo računalniškega programa ter reproduciranje rezultatov teh predelav, vendar brez vpliva na pravice osebe, ki je spremembo opravila;

(c) vsako obliko distribuiranja javnosti izvirnika računalniškega programa ali njegovih kopij, vključno z dajanjem v najem. S prvo prodajo kopije računalniškega programa v [Evropski uniji] s strani imetnika pravice ali z njegovim dovoljenjem je pravica distribuiranja za to kopijo v [Uniji] izčrpana z izjemo pravice do nadzora nadaljnjega dajanja programa ali njegove kopije v najem."

6 Člen 5 navedene direktive, naslovljen „Izjeme od dejanj, za katera je potrebno dovoljenje", določa:

„1. Če ni posebnih pogodbenih določb, za dejanja iz člena 4(a) in (b) ni potrebno dovoljenje imetnika pravice, če so s strani zakonitega pridobitelja potrebna za uporabo računalniškega programa v skladu z njegovim namenom, vključno z odpravo napak.

2. Osebi, ki ima pravico uporabljati računalniški program, s pogodbo ni mogoče prepovedati izdelave varnostne kopije, če je slednja potrebna zaradi te uporabe.

3. Oseba, ki ima pravico uporabljati kopijo računalniškega programa, lahko brez dovoljenja imetnika pravice opazuje, proučuje ali testira delovanje programa zato, da dožene ideje in načela, ki so osnova kateremukoli elementu programa, če to stori pri kateremkoli od dejanj nalaganja, prikazovanja, izvajanja, prenašanja ali shranjevanja programa, do katerih je upravičena."

7 Člen 6 Direktive 91/250, naslovljen „Dekompiliranje“ določa:

„1. Za reproduciranje kode ali prevod kodne oblike računalniškega programa v smislu člena 4(a) in (b) ni potrebno dovoljenje imetnika pravice, če je to nujno potrebno za pridobitev informacij, potrebnih za doseganje interoperabilnosti neodvisno ustvarjenega računalniškega programa z drugimi programi, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

(a) da ta dejanja izvrši pridobitelj licence ali druga oseba, ki ima pravico uporabljati kopijo programa ali v njihovem imenu za to pooblaščena oseba;

(b) da informacije, potrebne za doseganje interoperabilnosti, niso bile predhodno brez nadaljnjega dostopne osebam iz pododstavka (a);

in

(c) da so ta dejanja omejena na tiste dele prvotnega programa, ki so potrebni za doseganje interoperabilnosti.

2. Določbe odstavka 1 ne dovoljujejo, da bi se informacije, ki so pridobljene z njegovo uporabo:

(a) uporabile za drug namen kot za doseganje interoperabilnosti neodvisno ustvarjenega računalniškega programa;

(b) odstopile tretjim osebam, razen kadar bi bilo to potrebno za doseganje interoperabilnosti neodvisno ustvarjenega računalniškega programa;

ali

(c) uporabile za razvijanje, proizvodnjo ali trženje računalniškega programa, ki je v svojem izrazu bistveno podoben, ali uporabile za katerokoli drugo dejanje, s katerim se krši avtorska pravica.

3. V skladu z določbami […] [K]onvencije za varstvo književnih in umetniških del ni mogoče določb tega člena razlagati v smeri, po kateri bi bilo dopustno ta člen uporabiti na način, ki bi v nerazumni meri prizadel zakonite interese imetnika pravice ali ki bi bil v nasprotju z normalno uporabo računalniškega programa.“

8 Člen 9(1) te direktive določa:

«[…] Pogodbene določbe, ki so v nasprotju s členom 6 ali z izjemami iz člena 5(2) in (3), so nične.“

9 Direktiva 91/250 je bila razveljavljena in kodificirana z Direktivo 2009/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o pravnem varstvu računalniških programov (UL 2009, L 111, str. 16). Vendar se za dejansko stanje iz spora o glavni stvari *ratione temporis* uporablja Direktiva 91/250.

Belgijsko pravo

10 Loi transposant en droit belge la directive européenne du 14 mai 1991 concernant la protection juridique des programmes d’ordinateur (zakon o prenosu evropske direktive z dne 14. maja 1991 o pravnem varstvu računalniških programov; *Moniteur belge* z dne 27. julija 1994, str. 19315) z dne

30. junija 1994, kakor je bil spremenjen z loi relative à la répression de la contrefaçon et de la piraterie de droits de propriété intellectuelle (zakon o preprečevanju ponarejanja in piratstva pravic intelektualne lastnine (*Moniteur belge* z dne 18. julija 2007, str. 38734) z dne 15. maja 2007 (v nadaljevanju: LPO), je v členu 5 določal:

„Če v členih 6 in 7 ni drugače določeno, materialne pravice vključujejo:

(a) trajno ali začasno reproduciranje delov ali celotnega računalniškega programa, s katerimkoli sredstvom in v katerikoli obliki. Kolikor nalaganje, prikazovanje, izvajanje, prenašanje ali shranjevanje računalniškega programa zahteva takšno reproduciranje, je za ta dejanja potrebno dovoljenje imetnika pravice;

(b) prevod, priredbo, aranžiranje ali vsako drugo predelavo računalniškega programa ter reproduciranje rezultatov teh predelav, vendar brez vpliva na pravice osebe, ki je spremembo opravila;

[…]“

11 Člen 6 LPO je določal:

„1. Če ni posebnih pogodbenih določb, za dejanja iz člena 5(a) in (b) ni potrebno dovoljenje imetnika pravice, če so s strani osebe, ki ima pravico uporabljati računalniški program, potrebna za uporabo tega programa v skladu z njegovim namenom, vključno z odpravo napak.

[…]

3. Oseba, ki ima pravico uporabljati računalniški program, lahko brez dovoljenja imetnika pravice opazuje, proučuje ali testira delovanje programa zato, da dožene ideje in načela, ki so osnova nekega elementa programa, če to stori pri dejanju nalaganja, prikazovanja, izvajanja, prenašanja ali shranjevanja programa, do katerih je upravičena.“

12 Člen 7 LPO določa:

„1. Za reproduciranje kode ali prevod kodne oblike računalniškega programa v smislu člena 5(a) in (b) ni potrebno dovoljenje imetnika pravice, če je to nujno potrebno za pridobitev informacij, potrebnih za doseganje interoperabilnosti neodvisno ustvarjenega računalniškega programa z drugimi programi, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

(a) da dejanja reproduciranja in prevoda izvrši oseba, ki ima pravico uporabljati kopijo programa ali v njegovem imenu za to pooblaščena oseba;

(b) da tej osebi informacije, potrebne za doseganje interoperabilnosti, niso bile predhodno dostopne;

(c) da so dejanja reproduciranja in prevoda omejena na tiste dele prvotnega programa, ki so potrebni za doseganje interoperabilnosti.

2. Določbe prejšnjega odstavka ne dovoljujejo, da bi se informacije, ki so pridobljene z njegovo uporabo:

(a) uporabile za drug namen kot za doseganje interoperabilnosti neodvisno ustvarjenega programa;

(b) odstopile tretjim osebam, razen kadar bi bilo to potrebno za doseganje interoperabilnosti neodvisno ustvarjenega programa;

(c) uporabile za razvijanje, proizvodnjo ali trženje računalniškega programa, ki je v svojem izrazu bistveno podoben, ali uporabile za katerokoli drugo dejanje, s katerim se krši avtorska pravica.

3. Tega člena ni mogoče uporabiti na način, ki bi v nerazumni meri prizadel zakonite interese imetnika pravice ali ki bi bil v nasprotju z normalno uporabo računalniškega programa.“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

13 Top System je družba belgijskega prava, ki razvija računalniške programe in zagotavlja storitve informacijske tehnologije.

14 Selor je javni organ, ki je v Belgiji odgovoren za izbor in usmerjanje prihodnjih sodelavcev v različnih javnih službah uprave. Po vključitvi službe Selor v service public fédéral „Stratégie et Appui“ (zvezna javna služba za strategije in podporo) je État belge (Belgijska država) stopila v položaj te službe v sporu o glavni stvari.

15 Družba Top System od leta 1990 sodeluje s službo Selor, za katero opravlja storitve razvoja in vzdrževanja informacijske tehnologije.

16 Služba Selor je za izpolnjevanje svojih nalog postopoma vzpostavila orodja informacijske tehnologije, katerih namen je omogočiti spletno vložitev prijav in njihovo obdelavo.

17 Družba Top System je na zahtevo službe Selor razvila več aplikacij, ki na eni strani vsebujejo funkcije, ki izhajajo iz njene okvirne programske opreme, imenovane „Top System Framework“ (v nadaljevanju: TSF), in na drugi strani funkcije, namenjene izpolnitvi posebnih potreb službe Selor.

18 Služba Selor ima licenco za uporabo aplikacij, ki jih je razvila družba Top System.

19 Služba Selor in družba Top System sta 6. februarja 2008 sklenili pogodbo, katere predmet je namestitev in konfiguracija novega razvojnega okolja ter vključitev in prenos virov aplikacij službe Selor v to novo okolje.

20 Služba Selor in družba Top System sta med junijem in oktobrom 2008 izmenjali elektronske dopise glede težav pri delovanju, ki so vplivale na nekatere aplikacije, ki uporabljajo TSF.

21 Ker družba Top System s službo Selor ni uspela doseči soglasja v zvezi z reševanjem teh težav, je 6. julija 2009 pri tribunal de commerce de Bruxelles (sodišče za gospodarske spore v Bruslju, Belgija) proti službi Selor in État belge (Belgijska država) vložila tožbo, s katero je med drugim predlagala, naj se ugotovi, da je služba Selor dekompilirala TSF, s čimer je kršila izključne pravice,

ki jih ima družba Top System glede te programske opreme. Družba Top System je predlagala tudi, naj se službi Selor in État belge (Belgijska država) naloži, naj ji plačata odškodnino zaradi dekompilacije in kopiranja izvornih kod navedene programske opreme, skupaj z zamudnimi obrestmi od ugotovljenega datuma tega dekompiliranja, to je najpozneje od 18. decembra 2008.

22 Zadeva je bila 26. novembra 2009 odstopljena tribunal de première instance de Bruxelles (prvostopenjsko sodišče v Bruslju, Belgija), ki je s sodbo z dne 19. marca 2013 v bistvu zavrnilo zahtevek družbe Top System.

23 Družba Top System je zoper to sodbo vložila pritožbo pri predložitvenem sodišču cour d'appel de Bruxelles (višje sodišče v Bruslju, Belgija).

24 Družba Top System pred tem sodiščem trdi, da je služba Selor nezakonito dekompilirala TSF. Po njenem mnenju se lahko v skladu s členoma 6 in 7 LPO dekompiliranje izvrši le z dovoljenjem avtorja oziroma njegovega pravnega naslednika ali zaradi interoperabilnosti. Ne bi pa naj bila dovoljena za odpravo napak, ki vplivajo na delovanje zadevnega programa.

25 Služba Selor priznava, da je dekompilirala del TSF, da bi v tej programski opremi dezaktivirala funkcijo v okvari. Vendar med drugim trdi, da je imela v skladu s členom 6(1) LPO pravico izvršiti to dekompiliranje, da bi odpravila nekatere napake pri zasnovi, ki so vplivale na delovanje TSF in zaradi katerih te programske opreme ni bilo mogoče uporabiti v skladu z njenim namenom. Služba Selor se poleg tega sklicuje na svojo pravico iz člena 6(3) LPO, da opazuje, proučuje ali testira delovanje zadevnega programa zato, da dožene ideje in načela, ki so osnova zadevnih funkcij TSF, da bi se tako lahko izognila blokadam, ki so jih povzročale te napake.

26 Predložitveno sodišče meni, da mora za ugotovitev, ali je bila služba Selor upravičena izvršiti navedeno dekompiliranje na podlagi člena 6(1) LPO, preveriti, ali dekompiliranje celotnega računalniškega programa ali njegovega dela spada med dejanja iz člena 5(a) in (b) LPO.

27 V teh okoliščinah je cour d'appel de Bruxelles (višje sodišče v Bruslju) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je treba člen 5(1) [Direktive 91/250] razlagati tako, da zakonitemu pridobitelju računalniškega programa omogoča, da izvede dekompiliranje računalniškega programa v celoti ali njegovega dela, če je to dekompiliranje potrebno, da mu omogoči odpravo napak, ki vplivajo na delovanje navedenega programa, tudi kadar odprava pomeni dezaktiviranje funkcije, ki vpliva na pravilno delovanje aplikacije, katere del je ta program?

2. Če je odgovor pritrdilen, ali morajo biti poleg tega izpolnjeni tudi pogoji iz člena 6 Direktive ali drugi pogoji?“

Vprašanji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

28 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 5(1) Direktive 91/250 razlagati tako, da je zakoniti pridobitelj računalniškega programa upravičen izvršiti dekompiliranje tega programa v celoti ali njegovega dela, da bi odpravil napake, ki vplivajo na delovanje navedenega programa, tudi kadar odprava pomeni dezaktiviranje funkcije, ki vpliva na pravilno delovanje aplikacije, katere del je navedeni program.

29 V skladu s členom 4(a) Direktive 91/250, ki zlasti določa izključne pravice avtorjev računalniških programov, ima imetnik avtorske pravice na računalniškem programu izključno pravico, da izvrši ali dovoli trajno ali začasno reproduciranje delov ali celotnega takega programa, s katerim koli sredstvom in v kateri koli obliki, razen če gre za izjeme, določene v členih 5 in 6 te direktive.

30 Člen 4(b) Direktive 91/250 ob upoštevanju istih izjem imetniku podeljuje izključno pravico, da izvrši ali dovoli prevod, priredbo, aranžiranje ali vsako drugo predelavo računalniškega programa ter reproduciranje rezultatov teh predelav.

31 Vendar člen 5(1) Direktive 91/250 določa, da – če ni posebnih pogodbenih določb – za dejanja, našteta v členu 4(a) in (b) te direktive, če so potrebna, da lahko zakoniti pridobitelj uporabi računalniški program v skladu z njegovim namenom, vključno z odpravo napak, ni potrebno dovoljenje imetnika avtorske pravice.

32 V skladu s členom 6 Direktive 91/250, naslovljenim „Dekompiliranje“, tudi za reproduciranje kode ali prevod kodne oblike računalniškega programa v smislu člena 4(a) in (b) te direktive ni potrebno dovoljenje imetnika pravice, če je to nujno potrebno za pridobitev informacij, potrebnih za doseganje interoperabilnosti neodvisno ustvarjenega računalniškega programa z drugimi programi, če so izpolnjeni nekateri pogoji.

33 Navesti je treba, da dekompiliranje kot tako ni omenjeno med dejanji, naštetimi v členu 4(a) in (b) Direktive 91/250, na katera napotuje člen 5(1) te direktive.

34 Ob navedenem je treba preveriti, ali ne glede na to okoliščino dejanja, ki so potrebna za dekompiliranje računalniškega programa, lahko spadajo na področje uporabe člena 4 (a) in/ali (b) te direktive.

35 Za to je treba najprej navesti, kot je to generalni pravobranilec storil v točki 39 sklepnih predlogov, da je računalniški program najprej napisan v obliki „izvorne kode“ v razumljivem programskem jeziku, nato pa se z uporabo namenskega programa, imenovanega „prevajalnik“, prepiše v obliko, ki jo lahko izvrši računalnik, to je v obliko „objektne kode“. Operacija pretvorbe izvorne kode v objektno kodo pa se imenuje „kompiliranje“.

36 V zvezi s tem je treba opozoriti, da sta izvorna in objektna koda računalniškega programa, ker sta obliki izraza tega programa, upravičeni do avtorskopravnega varstva računalniških programov na podlagi člena 1(2) Direktive 91/250 (glej v tem smislu sodbo z dne 22. decembra 2010, Bezpečnostní softwarová asociace, C-393/09, EU:C:2010:816, točka 34).

37 Nasprotno pa je „dekompiliranje“ namenjeno rekonstrukciji izvorne kode programa iz njegove objektne kode. Dekompiliranje se izvrši s programom, imenovanim „dekompilator“. Kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 41 sklepnih predlogov, dekompiliranje navadno ne omogoča pridobitve izvorne kode, ampak pridobitev tretje različice zadevnega programa, imenovane „kvazi izvorna koda“, ki jo je mogoče nato skompilirati v objektno kodo, ki temu programu omogoča delovanje.

38 Dekompiliranje je torej operacija preoblikovanja oblike kode programa, ki vključuje vsaj delno in začasno reproduciranje te kode in prevod oblike navedene kode.

39 Zato je treba ugotoviti, da dekompiliranje računalniškega programa vključuje izvajanje dejanj, in sicer reproduciranje kode tega programa in prevod oblike te kode, ki so zajeta z izključnimi pravicami avtorja, kot so opredeljene v členu 4(a) in (b) Direktive 91/250.

40 To razlago potrjuje besedilo člena 6(1) Direktive 91/250, v katerem je, čeprav se glede na naslov tega člena nanaša na dekompiliranje, izrecno sklicevanje na „reproduciranje kode“ in „prevod kodne oblike računalniškega programa v smislu člena 4(a) in (b)“ te direktive. Iz tega sledi, da je pojem „dekompiliranje“ v smislu navedene direktive dejansko zajet z izključnimi pravicami avtorja računalniškega programa iz zadnjenavedene določbe.

41 Vendar lahko v skladu s členom 5(1) Direktive 91/250 zakoniti pridobitelj računalniškega programa, ne da bi predhodno pridobil dovoljenje imetnika, izvrši vsa dejanja, našteta v členu 4(a) in (b) te direktive, vključno s tistimi, ki vključujejo reproduciranje kode in prevod njene oblike, če je to potrebno za uporabo tega programa, vključno z odpravo napak, ki vplivajo na njegovo delovanje.

42 Zato iz zgoraj navedenih preudarkov izhaja, da je treba člen 5(1) Direktive 91/250 razlagati tako, da je zakoniti pridobitelj računalniškega programa upravičen izvršiti dekompiliranje tega programa, da bi odpravil napake, ki vplivajo na njegovo delovanje.

43 Te razlage ne omaje člen 6 Direktive 91/250, ki ga v nasprotju s trditvami družbe Top System ni mogoče razlagati tako, da bi bila možnost dekompiliranja računalniškega programa dovoljena le, če se dekompiliranje izvrši zaradi interoperabilnosti.

44 Kot izhaja iz besedila člena 6 Direktive 91/250, ta člen uvaja izjemo od izključnih pravic imetnika avtorskih pravic na računalniškem programu s tem, da dopušča reproduciranje kode ali prevod oblike te kode brez predhodnega dovoljenja imetnika avtorske pravice, če sta ti dejanji nujni za zagotovitev interoperabilnosti tega programa z drugim neodvisno ustvarjenim programom.

45 V zvezi s tem je treba na prvem mestu opozoriti, da je v dvajseti in enaindvajseti uvodni izjavi te direktive navedeno, da so možne okoliščine, v katerih sta reproduciranje kode ali prevod kodne oblike nujna za pridobitev informacij, potrebnih za doseganje interoperabilnosti neodvisno ustvarjenega programa z drugimi programi in da je „samo v teh omejenih okoliščinah“ izvajanje teh dejanj zakonito in združljivo z dobrimi običaji, tako da ni potrebno dovoljenje imetnika avtorske pravice.

46 Iz člena 6(1)(b) in (c) Direktive 91/250 v povezavi z devetnajsto in dvajseto uvodno izjavo te direktive izhaja, da je imel zakonodajalec Unije tako namen obseg izjeme za interoperabilnost, ki jo je uvedel v tej določbi, omejiti na okoliščine, v katerih je interoperabilnost neodvisno ustvarjenega programa z drugimi programi mogoče doseči le z dekompiliranjem zadevnega programa.

47 Tako razlago potrjuje člen 6(2) in (3) Direktive 91/250, ki med drugim prepoveduje, da bi se informacije, pridobljene na podlagi takega dekompiliranja, uporabljale za namene, ki niso doseganje interoperabilnosti, ali za razvoj podobnih programov, in ki tudi na splošno izključuje, da bi se lahko tako dekompiliranje izvršilo tako, da bi bili z njim v nerazumni meri prizadeti zakoniti interesi imetnika pravice ali da bi bilo to v nasprotju z normalno uporabo zadevnega računalniškega programa.

48 Niti iz besedila člena 6 Direktive 91/250 v povezavi z devetnajsto in dvajseto uvodno izjavo te direktive niti iz sistematike tega člena pa ni mogoče sklepati, da bi imel zakonodajalec Unije namen izključiti vsakršno možnost reproduciranja kode računalniškega programa in prevoda oblike te kode, kadar ne gre za primer, v katerem se ti dejanji izvršita za pridobitev informacij, potrebnih za doseganje interoperabilnosti neodvisno ustvarjenega računalniškega programa z drugimi programi.

49 V zvezi s tem je treba navesti, da je – medtem ko se člen 6 Direktive 91/250 nanaša na dejanja, potrebna za doseganje interoperabilnosti neodvisno ustvarjenih programov – namen člena 5(1) te direktive omogočiti zakonitemu pridobitelju programa, da ta program uporablja v skladu z njegovim namenom. Ti določbi imata zato različna cilja.

50 Na drugem mestu, kot je generalni pravobranilec v bistvu opozoril v točki 59 sklepnih predlogov, to analizo potrjuje pripravljalno gradivo za Direktivo 91/250, iz katerega je razvidno, da je bil namen vključitve zdajšnjega člena 6 te direktive v prvotni predlog Evropske komisije, da se posebej uredi vprašanje interoperabilnosti programov, ki so jih ustvarili neodvisni avtorji, brez poseganja v določbe, katerih namen je zakonitemu pridobitelju programa omogočiti normalno uporabo tega programa.

51 Na tretjem mestu, razlaga člena 6 Direktive 91/250, kot jo predlaga družba Top System, bi povzročila poseg v polni učinek možnosti, ki jo je zakonodajalec Unije zakonitemu pridobitelju programa izrecno priznal v členu 5(1) Direktive 91/250, da odpravi napake, ki preprečujejo uporabo programa v skladu z njegovim namenom.

52 Kot je namreč generalni pravobranilec poudaril v točki 79 sklepnih predlogov, odprava napak, ki vplivajo na delovanje računalniškega programa, v večini primerov, med drugim kadar odprava pomeni dezaktiviranje funkcije, ki vpliva na pravilno delovanje aplikacije, katere del je ta program, vključuje razpolaganje z izvorno kodo oziroma, če ta ni na voljo, s kvazi izvorno kodo navedenega programa.

53 Glede na zgoraj navedene preudarke je treba na prvo postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 5(1) Direktive 91/250 razlagati tako, da je zakoniti pridobitelj računalniškega programa upravičen izvršiti dekompiliranje tega programa v celoti ali njegovega dela, da bi odpravil napake, ki vplivajo na delovanje navedenega programa, tudi kadar odprava pomeni dezaktiviranje funkcije, ki vpliva na pravilno delovanje aplikacije, katere del je navedeni program.

Drugo vprašanje

54 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 5(1) Direktive 91/250 razlagati tako, da mora zakoniti pridobitelj računalniškega programa, ki želi ta program dekompilirati, da bi odpravil napake, ki vplivajo na njegovo delovanje, izpolnjevati zahteve, določene v členu 6 te direktive, oziroma katere druge zahteve.

55 V zvezi s tem je treba opozoriti, da ima izjema iz člena 6 Direktive 91/250, kot je bilo ugotovljeno v točki 49 te sodbe, drugačno področje uporabe in cilje od področja uporabe in ciljev člena 5(1) te direktive. Zato se zahteve, določene v tem členu 6, kot take ne uporabljajo za izjemo iz člena 5(1) te direktive.

56 Vendar je treba ugotoviti, da glede na besedilo, sistematiko in namen člena 5(1) Direktive 91/250 za izvršitev dejanj, ki skupaj pomenijo dekompiliranje računalniškega programa, če gre za izvršitev v skladu s to določbo, veljajo nekatere zahteve.

57 Na prvem mestu, v skladu z besedilom te določbe morajo biti ta dejanja za zakonitega pridobitelja potrebna za uporabo računalniškega programa v skladu z njegovim namenom in zlasti za odpravo „napak“.

58 Ker Direktiva 91/250 ne napotuje na pravo držav članic in ker v njej ni upoštevne opredelitve, je treba pojem „napaka“ v smislu navedene določbe razlagati v skladu z običajnim pomenom tega pojma v vsakdanjem jeziku, pri čemer je treba upoštevati okvir, v katerega se umešča, in cilje, ki se uresničujejo z ureditvijo, katere del je (sodba z dne 3. junija 2021, Madžarska/Parlament, C-650/18, EU:C:2021:426, točka 83 in navedena sodna praksa).

59 V zvezi s tem je treba navesti, da na področju informatike napaka običajno označuje napako, ki vpliva na računalniški program in ki je vzrok za njegovo nepravilno delovanje.

60 Poleg tega mora v skladu z namenom člena 5(1) Direktive 91/250, na katerega je opozorjeno v točki 49 te sodbe, taka napaka, ki pomeni napako v smislu te določbe, vplivati na možnost uporabe zadevnega programa v skladu z njegovim namenom.

61 Na drugem mestu, iz besedila člena 5(1) Direktive 91/250 izhaja, da mora biti za zakonitega pridobitelja dekompiliranje računalniškega programa „potrebno“ za uporabo zadevnega programa v skladu z njegovim namenom.

62 V zvezi s tem je treba navesti, da bo odprava napak, ki vplivajo na uporabo programa v skladu z njegovim namenom, kot je bilo ugotovljeno v točki 52 te sodbe, v večini primerov vključevala spremembo kode tega programa, za izvršitev te odprave pa bo potreben dostop do izvorne kode ali vsaj do kvazi izvorne kode navedenega programa.

63 Če pa je izvorna koda pridobitelju zadevnega programa zakonsko ali pogodbeno dostopna, ni mogoče šteti, da je za tega pridobitelja „potrebno“, da ta program dekompilira.

64 Na tretjem mestu, člen 5(1) Direktive 91/250 v skladu s svojim besedilom omogoča odpravo napak brez poseganja v „posebne pogodbene določbe“.

65 V zvezi s tem je treba navesti, da v skladu s sedemnajsto uvodno izjavo Direktive 91/250 tako dejanj nalaganja in izvajanja, ki so potrebna za uporabo zakonito pridobljene kopije programa, kot tudi odprave napak, ki vplivajo na njegovo delovanje, ni mogoče prepovedati s pogodbo.

66 Tako je treba člen 5(1) Direktive 91/250 v povezavi z njeno osemnajsto uvodno izjavo razumeti tako, da stranke ne morejo pogodbeno izključiti vsakršne možnosti odprave teh napak.

67 V skladu s to določbo pa lahko imetnik in pridobitelj pogodbeno uredita podrobna pravila za izvajanje te možnosti. Natančneje, imetnik in pridobitelj se lahko zlasti dogovorita, da mora imetnik zagotoviti popravljalno vzdrževanje zadevnega programa.

68 Iz tega izhaja tudi, da ima zakoniti pridobitelj računalniškega programa, če v zvezi s tem ni posebnih pogodbenih določb, pravico, da brez predhodnega soglasja imetnika izvrši dejanja, našteta v členu 4(a) in (b) Direktive 91/250, vključno z dekompiliranjem tega programa, če se to izkaže za potrebno za odpravo napak, ki vplivajo na njegovo delovanje.

69 Na četrtem mestu, zakoniti pridobitelj računalniškega programa, ki je dekompiliral ta program, da bi odpravil napake, ki vplivajo na njegovo delovanje, rezultata tega dekompiliranja ne sme uporabiti za druge namene kot za odpravo teh napak.

70 S členom 4(b) Direktive 91/250 je namreč imetniku avtorske pravice priznana izključna pravica, da izvrši ali dovoli ne samo „prevod, priredbo, aranžiranje ali vsako drugo predelavo računalniškega programa“, ampak tudi „reproduciranje rezultatov teh predelav“, torej v primeru dekompiliranja reproduciranje izvorne kode ali kvazi izvorne kode, ki je rezultat tega dekompiliranja.

71 Tako je v skladu s členom 4(b) Direktive 91/250 za reproduciranje te kode še naprej potrebno dovoljenje imetnika avtorske pravice na tem programu.

72 S členom 4(c) te direktive je poleg tega prepovedano distribuiranje javnosti kopije računalniškega programa brez dovoljenja imetnika avtorskih pravic na tem programu, kar velja tudi za kopije izvorne kode ali kvazi izvorne kode, pridobljene z dekompiliranjem, kot to izhaja iz člena 1(2) Direktive 91/250.

73 Čeprav sicer ni sporno, da člen 5 te direktive zakonitemu pridobitelju računalniškega programa dovoljuje, da taka dejanja izvrši brez soglasja imetnika avtorske pravice, pa sme to storiti le v okviru, ki je potreben, da lahko računalniški program uporablja v skladu z njegovim namenom.

74 Glede na zgoraj navedene preudarke je treba na drugo postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 5(1) Direktive 91/250 razlagati tako, da zakonitemu pridobitelju računalniškega programa, ki želi ta program dekompilirati, da bi odpravil napake, ki vplivajo na njegovo delovanje, ni treba izpolnjevati zahtev, določenih v členu 6 te direktive. Vendar je pridobitelj upravičen izvršiti tako dekompiliranje le v obsegu, potrebnem za to odpravo, in po potrebi ob spoštovanju pogojev, ki so pogodbeno dogovorjeni z imetnikom avtorske pravice na navedenem programu.

Stroški

75 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

1. **Člen 5(1) Direktive Sveta z dne 14. maja 1991 o pravnem varstvu računalniških programov (91/250/EGS) je treba razlagati tako, da je zakoniti pridobitelj računalniškega programa upravičen izvršiti dekompiliranje tega programa v celoti ali njegovega dela, da bi odpravil napake, ki vplivajo na delovanje navedenega programa, tudi kadar odprava pomeni dezaktiviranje funkcije, ki vpliva na pravilno delovanje aplikacije, katere del je navedeni program.**

2. **Člen 5(1) Direktive 91/250 je treba razlagati tako, da zakonitemu pridobitelju računalniškega programa, ki želi ta program dekompilirati, da bi odpravil napake, ki vplivajo na njegovo delovanje, ni treba izpolnjevati zahtev, določenih v členu 6 te direktive. Vendar je pridobitelj upravičen izvršiti tako dekompiliranje le v obsegu, potrebnem za to odpravo, in po potrebi ob spoštovanju pogojev, ki so pogodbeno dogovorjeni z imetnikom avtorske pravice na navedenem programu.**

Podpisi